

Reykjavíkurborg
Velferðarsvið

Heilbrigðisráðuneytið
Ásta Valdimarsdóttir, ráðuneytisstjóri
Skógarhlíð 6
105 Reykjavík

Reykjavík, 10. nóvember 2020
VEL2020100038

Efni: Sameiginlegur rekstur á neyslurými í Reykjavík.

Í maí samþykkti Alþingi frumvarp heilbrigðisráðherra um breytingu á lögum um ávana- og fíkniefni, sem felur í sér heimild til sveitarfélaga til að koma á fót neyslurými, þar sem einstaklingar, 18 ára og eldri, geta neytt ávana- og fíkniefna í æð undir eftirliti starfsfólks. Á fundi borgarstjórnar þann 20. október síðastliðinn var samþykkt að fela velferðarsviði að ganga til viðræðna við heilbrigðisráðuneytið um sameiginlegan rekstur á neyslurými í Reykjavík.

Með vísan til meðfylgjandi bréfs borgarstjórans í Reykjavík, dags. 30. október síðastliðinn, er hér með óskað eftir viðræðum við heilbrigðisráðuneytið um sameiginlegan rekstur neyslurýmis í Reykjavík.

Virðingarfyllst

Regína Ásvaldsdóttir
sviðsstjóri

Fylgiskjal:

Bréf borgarstjórans í Reykjavík, dags. 30. október 2020 ásamt tillögu borgarfulltrúa Samfylkingarinnar, Viðreisnar, Pírata og Vinstri grænna.

Velferðarsvið

Borgartún 10 - 12
105 REYKJAVÍK

Tillaga borgarfulltrúa Samfylkingar, Viðreisnar, Pírata og Vinstri grænna um neyslurými

Á fundi borgarstjórnar þann 20. október 2020 var svohljóðandi tillaga borgarfulltrúa Samfylkingarinnar, Viðreisnar, Pírata og Vinstri grænna samþykkt:

Lagt er til að velferðarsviði verði falið að ganga til viðræðna við heilbrigðisráðuneytið um sameiginlegan rekstur á neyslurými í Reykjavík. Í framhaldinu verði lögð fram kostnaðarmetin tillaga til meðferðar velferðarráðs og samþykktar í borgarráði.

Það tilkynnist hér með.
Greinargerð fylgir tillögunni.

Borgarfulltrúar Samfylkingarinnar, Viðreisnar, Pírata og Vinstri grænna lögðu fram svohljóðandi bókun:

Við viljum stuðla að því að neyslurými opni í Reykjavík. Markmið okkar er að halda áfram innleiðingu skaðaminnkandi hugmyndafræði í þjónustu Reykjavíkurborgar sem er mannréttindamiðuð nálgun sem byggist á því að draga úr skaða og aðstoða einstaklinga á þeirra eigin forsendum. Til að neyslurými verði að veruleika og nái þeim árangri sem lagt er upp með þarf samstarf við heilbrigðisráðuneyti um nauðsynlega heilbrigðisþjónustu. Reynolds annarra landa sýnir að opnun neyslurýma dregur úr skaðlegum afleiðingum sem fylgja neyslu ávana- og fíkniefna. Neyslurými stuðla einnig að því að færri neyta slíkra efna utandyra á almannafæri og hafa neyslurými því einnig jákvæð áhrif á nærsamfélagið.

Borgarfulltrúar Sjálfstæðisflokksins lögðu fram svohljóðandi bókun:

Borgarstjórn samþykkti stefnu í málefnum heimilislausra með miklar og flóknar stuðningsþarfir um mitt ár 2019. Eitt af markmiðum stefnunnar var að hefja formlegar viðræður við ríkið um neyslurými og heilbrigðisþjónustu fyrir þennan hóp sem um ræðir. Ákall er eftir fjölbreyttum úrræðum fyrir fólk með fíknivanda og það styður Sjálfstæðisflokkurinn. Útgefnar skýrslur Reykjavíkurborgar sýna fram á að fíknivandi hafi aukist gríðarlega síðustu ár auk þess fjölgaði heimilislausum í Reykjavík um 95% á árunum 2012-2017. Það er jákvætt að sjá ríkið og sveitarfélagið vinna að lausn fyrir þá einstaklinga sem hafa miklar og flóknar þjónusturþarfir. Í gegnum tíðina hafa einstaklingar með bæði félagslegan og heilbrigðisvanda fallið milli kerfa með þeim afleiðingum að þjónusta við hæfi er ekki til staðar. Sjálfstæðisflokkurinn lagði fram tillögu í borgarstjórn á haustmánuðum 2018 til að koma m.a. í veg fyrir að einstaklingar með fíknivanda falli milli kerfa, auk þess að leggja meiri áherslu á

forvarnir. Þeirri tillögu var vísað frá af meirihlutanum. Hins vegar er ánægjulegt að vinna sé hafin við að finna lausnir á þeim í þjónustu við einstaklinga með fikni- og félagslegan vanda.

Borgarfulltrúi Miðflokksins lögðu fram svohljóðandi bókun:

Borgarfulltrúi Miðflokksins samþykkir þessa tillögu sem gengur út á viðræður milli velferðarsviðs og heilbrigðisráðuneytisins. Það er sjaldséð í rekstri borgarinnar að lagt sé til að kostnaðarmeta verkefni sem hugsanlega á að ráðast í. Heilbrigðisráðuneytið er hvatt til að finna annað nafn á þessa þjónustu því „neyslurými“ er mjög neikvætt heiti fyrir þjónustu sem þessa og viðkvæman notendahóp. Einnig er ráðuneytið hvatt til þess að taka þetta samtal á víðari grunni við öll sveitarfélög, Landspítala og aðra aðila sem málið snýr að til að fá heildarsýn yfir málaflokkinn og umfangið en ekki bara Reykjavík eitt sveitarfélag. Frú Ragnheiður er t.d. með þjónustu á þremur stöðum á landinu sem dæmi, ekki bara í Reykjavík. Nú stendur yfir vinna við reglugerð sem setja á á grunni breytinga á lögum um ávana- og fikniefni, sem samþykktar voru fyrir á þessu ári. Hvet ég alla til að fara á samráðsgátt stjórnarráðsins og lesa umsagnir eða koma fram með athugasemdir um reglugerðina sem er í vinnslu.

Borgarfulltrúi Flokks fólksins lögðu fram svohljóðandi bókun:

Auðvitað styður borgarfulltrúi Flokks fólksins þessa tillögu enda er þetta tillaga sem Flokkur fólksins lagði fyrir borgarstjórn 20. nóvember 2018 sem meirihlutinn felldi þá. Hún hljóðaði svo: Lagt er til að velferðarsviði verði falið að ganga til viðræðna við heilbrigðisráðuneytið um sameiginlegan rekstur á neyslurými í Reykjavík. En þá var öldin önnur hjá meirihlutanum því tillögunni var hent út eins og hverju öðru úrkasti með þeim orðum að „Það hafi verið skýr afstaða borgarinnar frá upphafi að um heilbrigðisþjónustu sé að ræða sem er á ábyrgð ríkisins en Reykjavíkurborg veitir notendum þjónustunnar félagslega þjónustu og ýmsan stuðning“. Nú er afstaða þeirra breytt eins og hendi sé veifað. Borgarfulltrúi Flokks fólksins lagði áherslu í tillögu sinni árið 2018 á að mjög brýnt væri að opna rými í Reykjavík til að þjónusta þennan afar viðkvæma hóp, þar sem vímuefnanotendur geta komið í hreint og öruggt athvarf, haft aðgang að heilbrigðisþjónustu og jafnframt fengið aðra aðhlyningu sem þeir þarfnast með skaðaminnkun og mannúð að leiðarljósi. Sama ár, þann 10. ágúst, lagði fulltrúi Flokks fólksins fram tillögu í velferðarráði að hugtakið utangarðsfólk verði ekki notað frekar hjá velferðarsviði og velferðarráði borgarinnar. Sú tillaga varð hins vegar að veruleika og því ber að fagna.

Borgarfulltrúar Samfylkingarinnar, Viðreisnar, Pírata og Vinstri grænna lögðu fram svohljóðandi gagnbókun:

Öldin var ekki önnur, lögin voru önnur. Árið 2018 var ekki lagaheimild til að opna neyslurými.

Borgarfulltrúi Flokks fólksins lögðu fram svohljóðandi gagnbókun:

Meirihlutinn/velferðaryfirvöld geta ekki breitt yfir þá afstöðu sem með svo skýrum hætti er birt í bókun þeirra 2018 þegar tillaga Flokks fólksins um neyslurými var felld með því að vísa í lög. Tillagan var um að velferðarsviði væri falið að ganga til

viðræðna við heilbrigðisráðuneytið um sameiginlegan rekstur á neyslurými í Reykjavík. Afstaða þeirra var kýrskýr það að „neyslurými sé heilbrigðisþjónusta sem er á ábyrgð ríkisins“. Það hljóta allir að sjá að nú skýtur skökku við að meirihlutinn komi nú sjálfur með þessa sömu tillögu og gjörbreytta afstöðu. Hvernig á að túlka þetta? Var þessi tillaga ekki nógu góð af því að hún kom frá borgarfulltrúa Flokks fólksins? Eða er einhver hentugleikastefna í gangi núna hjá velferðaryfirvöldum, eitthvað „show off“? Fulltrúi Flokks fólks hvetur þennan meirihluta til að mæta ekki öllum málum minnihlutans með endalausri neikvæðni og hafa manndóm í sér að sjá þegar minnihlutinn leggur fram góð mál í þágu fólksins í borginni. Auðvitað fagnar borgarfulltrúi Flokks fólksins þessu frumkvæði en það hefði mátt hafa fyrr og fljótlega í kjölfar framlagningar tillögunnar 2018. Um er að ræða mjög þarft mál. Þetta er okkar viðkvæmasti hópur sem þarfnast að komast í öruggt athvarf þar sem hægt er að fá aðhlynningu.

Helga Björk Laxdal
e.u.

Hjálagt:

Tillaga borgarfulltrúa Samfylkingar, Viðreisnar, Pírata og Vinstri grænna

Borgarstjórn
6. október 2020

Tillaga borgarfulltrúa Samfylkingar, Viðreisnar, Pírata og Vinstri grænna um neyslurými

Lagt er til að velferðarsviði verði falið að ganga til viðræðna við heilbrigðisráðuneytið um sameiginlegan rekstur á neyslurými í Reykjavík. Í framhaldinu verði lögð fram kostnaðarmetinn tillaga til meðferðar velferðarráðs og samþykktar í borgarráði.

Greinargerð:

Velferðarráð samþykkti stefnu í málefnum heimilislausra með miklar og flóknar stuðningsþarfir á fundi þann 5. júní 2019. Í stefnunni eru settar fram fjölmargar aðgerðir sem á að vinna á næstu fjórum árum. Meðal annars um stofnun heimilis fyrir konur með tvígreindan vanda, þ.e. geðrænan vanda og vímuefnaneyslu, eflingu VOR teymis velferðarsviðs, úthlutun í 20 til 25 smáhýsi á vegum sviðsins, kaup á fleiri íbúðum fyrir þennan hóp, setja nýtt neyðarskýli á laggirnar, skoða stöðu kvenna sérstaklega auk þess að efla fræðslu og þekkingu á þeim vanda sem fólk í vímuefnaneyslu á við að etja.

Flest verkefnanna eru komin af stað og sumum lokið þó önnur séu viðvarandi, s.s. fræðsla. Nýtt heimili fyrir sex konur var opnað í lok árs 2019, verið er að undirbúa stofnun áfangaheimilis fyrir konur í miðborginni, fimm smáhýsi eru komin í Gufunes og von er á fleirum víða um borgina. Kostnaðaráætlun fyrir málaflökkinn í heild nemur 1,2 milljarði króna á árinu 2020 og hefur vaxið mikið á undanförunum árum vegna fjölgunar úrræða. Í dag eru rekin fjögur heimili fyrir fólk í virkri neyslu og/eða virkri neyslu og með geðrænan vanda, þrjú neyðarskýli auk þess sem útgjöld til áfangaheimila nema ríflega 100 milljónum. Loks er von á allt að 20 smáhúsum, þar sem íbúar munu fá aðstoð og þjónustu VOR teymisins.

Að mati velferðarsviðs Reykjavíkurborgar er það jákvætt skref að heimila með lögum að reka neyslurými fyrir vímuefnatendur sem nota vímuefni í æð. Þau sjónarmið sem felast í skaðaminnkun eru mjög mikilvæg og nauðsynlegt er að skapa öruggan vettvang fyrir þessa einstaklinga til að koma í veg fyrir aukinn skaða, veikindi og jafnvel dauða viðkomandi.

Það er mat Reykjavíkurborgar að þó að rekstur neyslurýmis falli að langmestu leyti undir heilbrigðisþjónustu þá sé aðkoma velferðarsviðs að þjónustunni mikilvæg þannig að viðkomandi einstaklingar geti á sama stað fengið félagslega ráðgjöf, húsnæðisaðstoð og aðra þjónustu eftir því sem við á hverju sinni. Því er lagt til að velferðarsviði verði falið að stofna til viðræðna við heilbrigðisráðuneytið um aðkomu að rekstri neyslurýmis m.a. með fjárhagslegum stuðningi.

